

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

TECHNISCH RAPPORT PEIL.BURGERSCHAP EINDE BASISONDERWIJS

2019-2020

Februari 2022

INHOUD

Inleiding 3

1 Het onderwijsleerproces burgerschap 4

- 1.1 Databronnen 4
- 1.2 Werkwijze 5
 - 1.2.1 Nieuwe variabelen 5
 - 1.2.2 Resultaten en toetsing 6

2 Burgerschapscompetenties 12

- 2.1 Databronnen 12
 - 2.1.1 Burgerschapscompetenties meten 12
 - 2.1.2 Burgerschapscompetenties 13
- 2.2 Werkwijze 14
 - 2.2.1 Significantie toetsing 14
 - 2.2.2 Bepalen van voorbeelditems 17
 - 2.2.3 Samenhang tussen burgerschapscompetenties 18
 - 2.2.4 Trendanalyse burgerschapskennis 18
 - 2.2.5 Vergelijking met ICCS 19

3 Achtergrondkenmerken burgerschap 23

- 3.1 Databronnen 23
- 3.2 Werkwijze 23
 - 3.2.1 Nieuwe variabelen 23
 - 3.2.2 Resultaten en toetsing 23

4 Verschillen in burgerschapscompetenties 24

5 Referenties 25

6 Bijlagen 26

- 6.1 Schaalwaarden kennisopgaven (gesloten, dichotoom gescoord) 26
- 6.2 Schaalwaarden vaardigheidsopgaven (gesloten, dichotoom gescoord) 28
- 6.3 Schaalwaarden vaardigheidsopgaven (Likert, polytoom gescoord) 29
- 6.4 Schaalwaarden attitude-opgaven (Likert, polytoom gescoord) 30

Colofon 32

Inleiding

Dit is het technisch rapport bij het peilingsonderzoek Burgerschap einde basisonderwijs. Dit peilingsonderzoek is in opdracht van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek en de Inspectie van het Onderwijs uitgevoerd door een consortium bestaande uit Universiteit van Amsterdam, GION, Kohnstamm Instituut en Cito. In de technische rapportage van het uitvoerend consortium (Slijkhuis et al., 2021) is een uitgebreide verantwoording opgenomen van de wijze van dataverzameling, het instrumentarium en de eerste gegevensverwerking ter beantwoording van de onderzoeksvragen.

In dit technisch rapport staan de keuzes die gemaakt zijn door de schrijvers van de publieksrapportage centraal. De verdere gegevensverwerking en -analyse die ten grondslag liggen aan het publieksrapport worden hier verantwoord.

Het doel van het peilingsonderzoek Burgerschap einde basisonderwijs is om een beeld te schetsen van de burgerschapscompetenties van leerlingen in groep 8 van het basisonderwijs. Daarnaast beschrijft het rapport hoe het onderwijsleerproces voor het leergebied burgerschapsvorming er op de deelnemende scholen uitziet en geeft het een beeld van een aantal aan burgerschap gerelateerde kenmerken van leerlingen en leerkrachten. Tot slot wordt gekeken naar de verschillen in burgerschapscompetenties tussen leerlingen en klassen en naar hoe de prestaties samenhangen met kenmerken van leerlingen, leerkrachten en scholen.

De onderzoeksvragen die het uitgangspunt vormen voor het publieksrapport zijn:

- 1) Hoe kan het onderwijsleerproces van burgerschapsvorming gekarakteriseerd worden?
- 2) Wat zijn de achtergrondkenmerken en attitudes van leerlingen en leerkrachten gerelateerd aan burgerschap?
- 3) Welke kennis, vaardigheden en attitudes hebben de leerlingen op het gebied van burgerschap?
- 4) Hoe verhoudt de huidige burgerschapskennis zich tot die uit eerder peilingen?
- 5) Hoe hangen de burgerschapscompetenties van leerlingen samen met kenmerken van de leerling, leerkracht en het onderwijsleerproces?

De opbouw van dit technisch rapport volgt de hoofdstukindeling van het publieksrapport. We onderbouwen per hoofdstuk uit deel B (de resultaten), de gegevens die we hebben gebruikt en onze werkwijze. Alle analyses zijn uitgevoerd met behulp van R (R Core Team, 2020).

1 Het onderwijsleerproces burgerschap

In dit hoofdstuk van de publieksrapportage wordt het onderwijsleerproces op het gebied van burgerschap van de basisscholen in dit onderzoek in kaart gebracht.

1.1 Databronnen

Voor het in kaart brengen van het onderwijsleerproces zijn vragenlijsten afgenomen bij leerkrachten en schoolleiders op de deelnemende scholen. De schoolleidersvragenlijst is ingevuld op 89 van de 94 deelnemende scholen door 84 schoolleiders (in 6% van de gevallen was er sprake van een interim of plaatsvervangend schoolleider) en op 5 scholen door de intern begeleider, teamleider of bouwcoördinator. De leerkrachtvragenlijst is ingevuld door 117 leerkrachten van 92 basisscholen. Op 17 scholen vulden 2 leerkrachten de vragenlijst in en op 3 scholen vulden 3 leerkrachten de vragenlijst in.

De schoolleidersvragenlijst bestond uit 16 vragen. De vragen gingen over algemene achtergrondgegevens (zoals de ervaring als schoolleider), naast specifieke vragen over het onderwijs in burgerschapsvorming. Dit betrof vragen naar de aanwezigheid van leerdoelen op het gebied van burgerschap, de aard van het aanbod, de aanwezigheid van een coördinator burgerschap, de concretisering en inbedding van burgerschap in de praktijk en de overeenstemming in het burgerschapsonderwijs op de school. De leerkrachtvragenlijst bestond uit 9 vragen die bestonden uit meerdere onderdelen. Een deel van deze vragen ging over algemene en domeinspecifieke kenmerken van de leerkracht, zoals geslacht, vooropleiding, ervaring en de ervaren bekwaamheid in het lesgeven over een aantal burgerschapsonderwerpen. Een ander deel bevatte vragen over kenmerken van het onderwijsleerproces, zoals onderwijstijd, de invulling van het burgerschapsonderwijs, gebruikt lesmateriaal en de mate van overeenstemming over burgerschapsonderwijs op de school. Deels kwamen de vragen overeen met de vragen in de schoolleidersvragenlijst. Waar mogelijk zijn de antwoorden van de schoolleiders en de leerkrachten met elkaar vergeleken.

Naast afname van de vragenlijsten is er een verdiepend onderzoek uitgevoerd waarvoor een deel van de schoolleiders, leerkrachten en leerlingen zijn geïnterviewd. De resultaten van dit verdiepende onderzoek staan beschreven in hoofdstuk 8 van het technisch rapport van het consortium (Slijkhuis et al., 2021) en komen terug in het publieksrapport. Voor het publieksrapport zijn op deze data geen aanvullende analyses uitgevoerd.

Door het uitbreken van de coronapandemie en de daaropvolgende schoolsluiting, zijn er tot slot als onderdeel van dit onderzoek in het voorjaar van 2020 telefonische interviews gehouden met 20 schoolleiders van scholen die deelnamen aan het hoofdonderzoek. In het najaar van 2020 heeft met 18 van deze schoolleiders een tweede telefonisch gesprek plaatsgevonden (bij 1 school was er sprake van een nieuwe directeur en bij 1 andere school is met een (tijdelijk) plaatsvervanger gesproken vanwege ziekte van de in het voorjaar geïnterviewde directeur). Deze telefonische gesprekken gingen over de impact van de coronacrisis op het burgerschapsonderwijs. Ze zijn gehouden om te verkennen in hoeverre het belang en de invulling van het burgerschapsonderwijs mogelijk verandert als gevolg van corona. In de interviews is de schoolleiders gevraagd of zij anders zijn gaan denken over de burgerschapsopdracht van de school als het gaat om het belang van sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen, en als het gaat om de kennis, houdingen en vaardigheden die scholen in dat verband aan leerlingen willen

overbrengen. Daarnaast zijn enkele kernvragen uit de eerdere interviews over het belang van burgerschapsvorming en het aanbod op dit leergebied opnieuw afgenomen. Ook deze telefonische interviews zijn uitgevoerd door inspecteurs in de rol van onderzoeker.

De scholen die meededen aan deze aanvullende telefonische interviews over de invloed van de coronacrisis op het burgerschapsonderwijs, zijn op basis van informatie uit het hoofdonderzoek in 2 categorieën van ieder 10 scholen ingedeeld. De selectie vond plaats op basis van de volgende kenmerken:

1. de school geeft veel/weinig (blijk van) waarde aan haar maatschappelijke opdracht;
2. de school heeft in haar reguliere onderwijs veel/weinig aandacht voor burgerschapsvorming;
3. de school heeft óf een/geen uitgewerkte visie óf wel/geen doorlopende leerlijn óf wel/geen leerdoelen per leerjaar ten aanzien van burgerschap.

De scholen die werden geselecteerd, scoorden op de bovengenoemde kenmerken hoog óf laag; wisselend scorende scholen zijn niet geselecteerd. Hoewel hier bij de selectie geen rekening mee is gehouden, bleek deze groep scholen representatief voor de populatie basisscholen als het gaat om de schoolweging, regio, mate van stedelijkheid, denominatie en schoolgrootte

Om te onderzoeken of het burgerschapsonderwijs is veranderd ten opzichte van eerdere peilingen, zijn de rapporten van de peiling naar burgerschap in groep 8 van het bo in 2009 (Wagenaar et al., 2011) geraadpleegd. Omdat de bevraging van de leerkrachten in 2019 op te veel punten verschilde van die in 2009, zijn in het publieksrapport geen uitkomsten over het onderwijsleerproces naast elkaar gezet.

1.2 **Werkwijze**

De beschrijvingen in het hoofdstuk van het publieksrapport zijn overwegend gebaseerd op frequentieverdelingen, in percentages. De gegevens zijn apart beschreven voor schoolleiders en leerkrachten en daar waar mogelijk is het verschil tussen beide getoetst op significantie. In een aantal gevallen is er sprake van schaalscores. De totstandkoming van deze scores staat beschreven in hoofdstuk 6 van het technisch rapport van het consortium (Slijkhuis et al., 2021).

Voor de significantietoetsing is een tweezijdig significantieniveau van 0,05 gehanteerd. Waar er bij chi-kwadraattoetsing (χ^2) cellen met minder dan 5 waarnemingen waren in de tabel met verwachte aantallen, is de p -waarde geverifieerd met een Fisher exact test. Bij significante verschillen tussen de schoolleiders en leerkrachten op een item met meerdere antwoordcategorieën zijn post-hoc tests uitgevoerd met een Bonferroni correctie. In de tabellen zijn de significante verschillen tussen schoolleiders en leerkrachten gemarkeerd met een asterisk.

1.2.1 *Nieuwe variabelen*

In het hoofdstuk is gerapporteerd over een nieuw samengestelde variabele. De samenstelling daarvan lichten we hieronder toe.

Schoolleiders

Nieuwe variabele: coördinator

Voor de verwerking van de vraag: "7 Is op uw school het volgende het geval? indien niet van toepassing dan niet invullen. Op onze school..." zijn de missende waarden meegenomen als "geen coördinator". Alleen de scholen die op deze vraag een vorm

van coördinatie gekozen hebben, zijn weergegeven in de vervolgtabel waarin het type coördinatie is weergegeven.

Leerkrachten

Voor de verwerking van vraag: "5c *Gebruikt u lesmateriaal als u aandacht besteedt aan burgerschapsonderwijs/burgerschapsvorming? Zo ja, wat voor materiaal?*" zijn alleen de leerkrachten meegenomen die een vorm van materiaal zeiden te gebruiken. De leerkrachten die invulden: ik gebruik geen lesmateriaal én de leerkrachten geen van de materialen aankruisten zijn niet meegenomen in de percentages.

1.2.2 Resultaten en toetsing

1.2.2.1 Visie op het burgerschapsonderwijs

Tabel 1.2.2.1a Frequentie en chi-kwadraattoets visie op burgerschapsonderwijs (schoolvragenlijst en leerkrachtvragenlijst).

	Schoolleider %	Leerkracht %
*leraren concretiseren burgerschapsonderwijs ieder op eigen wijze	9,5	25,2
er zijn globale ideeën over de invulling van burgerschapsonderwijs, maar er is geen uitgewerkte visie	31,0	40,5
er is een gedeelde visie, maar die is niet gedocumenteerd	29,8	19,8
er is er een visiedocument burgerschapsonderwijs	29,8	14,4
Chi-kwadraat(df)	14,9(3,0)	
p-waarde	.002	

Post-hoc tests met een Bonferroni correctie geven aan dat de visie van schoolleiders en leerkrachten vooral op het eerste onderdeel 'leraren concretiseren burgerschapsonderwijs ieder op eigen wijze' significant van elkaar verschilt ($p = 0,04$)

1.2.2.2 Overeenstemming over het burgerschapsonderwijs

Tabel 1.2.2.2a Frequentie en chi-kwadraattoets overeenstemming over het burgerschapsonderwijs (schoolleidersvragenlijst, leerkrachtvragenlijst)

NB; sommige stellingen kwamen alleen in de schoolleiders- of leerkrachtvragenlijst voor. Voor deze stellingen is er geen toetsing mogelijk.

			Helemaal niet mee eens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Chi-kwadraat (df)	p-waarde
			%	%	%	%	%		
Bestuur	Hebben school en bestuur dezelfde ideeën over burgerschapsvorming	schoolleider	1,2	3,6	39,8	48,2	7,2		
	Weten we wat het bestuur verwacht van burgerschapsvorming	schoolleider	4,8	15,7	31,3	43,4	4,8		
	*Heeft het bestuur inzicht in de invulling die we geven aan burgerschapsvorming	schoolleider	4,9	26,8	23,2	41,5	3,7	12,2 (4)	0,01
		leerkracht	10,3	14,5	41,9	30,8	2,6		
Leerling	Hebben we inzicht in verschillen die leerlingen ervaren tussen school en thuis	schoolleider	1,2	4,8	26,5	62,7	4,8	1,2 (4)	0,88
		leerkracht	0,9	7,7	29,1	56,4	6,0		
	Weten we hoe leerlingen denken over (eventueel controversiële) burgerschapsthema's	schoolleider	2,4	15,9	26,8	51,2	3,7	3,3 (4)	0,51
		leerkracht	4,3	8,5	26,5	58,1	2,6		
	Weten we of zaken als radicalisering, waardenconflicten, discriminatie e.d. zich voordoen bij onze leerlingen	schoolleider	1,2	2,4	18,1	69,9	8,4	2,3 (4)	0,70
		leerkracht	0,9	6,0	17,1	64,1	12,0		
Ouders	Weten we welke ideeën ouders hebben over burgerschapsvorming	schoolleider	6,0	24,1	44,6	22,9	2,4	1,2 (4)	0,86
		leerkracht	6,8	28,2	37,6	25,6	1,7		
	Zijn ouders geïnformeerd over de visie van de school wat betreft burgerschapsvorming	schoolleider	6,1	26,8	29,3	36,6	1,2	5,0 (4)	0,30
		leerkracht	5,1	18,8	38,5	32,5	5,1		
School	*Heeft de schoolleiding inzicht in hoe leraren burgerschapsvorming invullen	schoolleider	1,2	7,2	12,0	67,5	12,0	17,9 (4)	0,00
		leerkracht	2,6	13,0	33,9	43,5	7,0		
	*Is er sprake van afstemming van burgerschapsonderwijs tussen leerjaren	schoolleider	6,0	14,5	27,7	45,8	6,0	9,4 (4)	0,05
		leerkracht	12,1	27,6	25,9	29,3	5,2		
	Wordt over het belang van burgerschapsvorming (ongeveer) gelijk gedacht	schoolleider	1,2	1,2	30,1	59,0	8,4	1,8 (4)	0,82
		leerkracht	2,6	3,4	29,9	58,1	6,0		

1.2.2.3 Coördinatie van het burgerschapsonderwijs

Tabel 1.2.2.3a Frequentie van een burgerschapscoördinator op scholen (schoolleidersvragenlijst)

	<i>n</i>	%
wel coördinatie	59	66,29
geen coördinatie	30	33,71

Tabel 1.2.2.3b Frequentie type coördinatie (schoolleidersvragenlijst; *n*=59)

Bij ons op school...	%
heeft (een lid van) de schoolleiding tot taak burgerschapsonderwijs te coördineren/stimuleren	67,80
houden een of meer leerkrachten zich bezig met uitwerking van burgerschapsonderwijs	42,37
is er een speciale coördinator voor burgerschapsonderwijs	5,08

1.2.2.4 Inbedding van het burgerschapsonderwijs

Tabel 1.2.2.4a Frequentie en chi-kwadraattoets inbedding van het burgerschapsonderwijs (schoolleidersvragenlijst; *n*=84, leerkrachtvragenlijst; *n*=117) NB; sommige stellingen kwamen alleen in de schoolleiders- of leerkrachtvragenlijst voor. Voor deze stellingen is er geen toetsing mogelijk.

		helemaal van toepassing	van toepassing	een beetje van toepassing	niet van toepassing	helemaal niet van toepassing	Chi-kwadraat (df)	p-waarde
		%	%	%	%	%		
We zetten burgerschapsvorming bewust in om ongewenst gedrag en opvattingen (zoals pesten en racisme) van leerlingen te beïnvloeden	schoolleider	27,38	45,24	20,24	4,76	2,38	5,04 (4)	0,27
	leerkracht	37,61	45,30	11,11	5,13	0,85		
Ons burgerschapsonderwijs moet verder ontwikkeld worden	schoolleider	22,62	41,67	28,57	7,14	0,00	2,02 (4)	0,81
	leerkracht	19,66	37,61	30,77	11,11	0,85		
Goed inzicht in de opvattingen, houdingen en het gedrag van leerlingen rond burgerschap	schoolleider	8,33	52,38	33,33	4,76	1,19	0,81 (4)	0,93
	leerkracht	6,84	58,12	30,77	3,42	0,85		
Burgerschapsonderwijs is op onze school een belangrijk onderwerp	schoolleider	8,33	48,81	34,52	8,33	0,00		
Ik heb goed inzicht in de burgerschapsontwikkeling van mijn leerlingen	leerkracht	5,22	41,74	42,61	8,70	1,74		
We hebben de afgelopen jaren gericht gewerkt aan de ontwikkeling van burgerschapsonderwijs	schoolleider	9,52	32,14	27,38	26,19	4,76		
De invulling van ons burgerschapsonderwijs wordt regelmatig besproken in teamvergaderingen	schoolleider	3,57	29,76	44,05	17,86	4,76	12,5 5(4)	0,1
	leerkracht	0,87	22,61	31,30	30,43	14,78		
De burgerschapscompetenties (competenties om op een goede manier deel te kunnen nemen aan de samenleving) van leerlingen worden besproken in het team	leerkracht	5,13	26,50	28,21	29,06	11,11		
De invulling van ons burgerschapsonderwijs wordt op basis van ervaringen en resultaten periodiek bijgesteld	schoolleider	2,38	27,38	28,57	27,38	14,29	6,47 (4)	0,15
	leerkracht	1,71	18,80	19,66	39,32	20,51		
De invulling van ons burgerschapsonderwijs wordt besproken in de medezeggenschapsraad	schoolleider	2,38	16,67	39,29	32,14	9,52		
De burgerschapsontwikkeling van leerlingen wordt systematisch gevolgd (leerlingvolgsysteem)	schoolleider	2,38	15,48	27,38	35,71	19,05		
Ik heb voor mijn lessen concrete leerdoelen voor burgerschapsvorming geformuleerd	leerkracht		14,66	34,48	36,21	14,66		
We vinden het op school moeilijk om invulling aan burgerschapsonderwijs te geven	schoolleider	1,19	11,90	25,00	50,00	11,90	7,35 (4)	0,09
	leerkracht	1,71	11,11	42,74	35,90	8,55		
Alleen enkele leerkrachten hebben met burgerschapsonderwijs te maken	schoolleider	2,38	0,00	2,38	48,81	46,43	5,93 (4)	0,18
	leerkracht	1,71	0,00	8,55	38,46	51,28		

1.2.2.5 Concretisering van het burgerschapsonderwijs

Tabel 1.2.2.5a Frequentie en chi-kwadraattoets concretisering van het burgerschapsonderwijs (schoolleidersvragenlijst; $n=84$, leerkrachtvragenlijst; $n=111$)

		%	Chi- kwadraat	p- waarde
*Er zijn concrete afspraken over opzet en activiteiten voor burgerschapsvorming	schoolleider	58	6,93	0,01
	leerkracht	38		
We evalueren het burgerschapsonderwijs	schoolleider	41	1,68	0,20
	leerkracht	31		
We hebben leerdoelen geformuleerd voor burgerschapsonderwijs	schoolleider	34	0,94	0,33
	leerkracht	27		
Er is vastgelegd hoe het aanbod/de leerlijn/de leerdoelen zich verhouden tot de kerndoelen op het gebied van burgerschap	schoolleider	29	1,21	0,27
	leerkracht	21		
Er is een leerlijn burgerschap, waarin is vastgelegd wat in welk leerjaar aan de orde komt	schoolleider	21	1,24	1
	leerkracht	22		

1.2.2.6 Tijdsbesteding

Tabel 1.2.2.6a Tijdsbesteding burgerschapsonderwijs in minuten weergegeven in gemiddelde, standaarddeviatie, minimum, maximum, P10, P50 en P90 (leerkrachtvragenlijst)

	Gemiddelde	St. dev	Min.	Max.	P10	P50	P90
Tijdsbesteding in minuten*	238,789	283,23	10	1500	42	150	372

*In Peil.Burgerschap Einde basisonderwijs is de tijdsbesteding weergegeven in uren en minuten.

1.2.2.7 Type aanbod

Tabel 1.2.2.7a Frequentie en chi-kwadrat soorten vakken (schoolleidersvragenlijst; $n=88$), leerkrachtvragenlijst; $n=116$)

		%	chi- kwadraat (df)	p- waarde
Bij wereldoriëntatie	schoolleider	96,6	0,62 (1)	0,32
	leerkracht	99,1		
Bij godsdienstonderwijs/lessen levensbeschouwing	schoolleider	81,8	0,07 (1)	0,79
	leerkracht	79,3		
Bij begrijpend lezen	schoolleider	77,3	0,64 (1)	0,42
	leerkracht	82,8		
Bij kunstvakken (drama, dans, muziek, beeldende vorming)	schoolleider	54,5	0,01 (1)	0,94
	leerkracht	56,0		
Bij sport/bewegingsonderwijs	schoolleider	47,7	2,73 (1)	0,1
	leerkracht	60,3		
Bij taal en/of rekenen	schoolleider	31,8		
Geen van bovenstaande	schoolleider	1,1		

1.2.2.8 Lesmateriaal en werkvormen

Tabel 1.2.2.8a Frequentie van het gebruik van leerresultaten voor het aanpassen van de lessen (leerkrachtvragenlijst; $n=47$)

	%
Ja, ik gebruik de resultaten om de lessen burgerschapsonderwijs aan te passen	51,1

2 Burgerschapscompetenties

In dit hoofdstuk van het publieksrapport beschrijven welke kennis, vaardigheden en houdingen leerlingen aan het einde van het bo bezitten op het gebied van burgerschap. We zoomen daarbij in op de verschillende domeinen van burgerschap en beschrijven competenties die laagpresterende (P10), gemiddelde (P50) en hoogpresterende (P90) leerlingen typeren. Tot slot vergelijken we de burgerschapskennis uit het huidige peilingsonderzoek met de burgerschapskennis zoals gemeten in het peilingsonderzoek van 2009 (Wagenaar et al., 2011).

2.1 Databronnen

2.1.1 *Burgerschapscompetenties meten*

Voor het meten van burgerschapskennis, -vaardigheden en -attituden is een schriftelijke taak (hierna: burgerschapstaak) gebruikt met meerkeuzevragen en stellingen. Antwoordcategorieën bij deze stellingen waren bijvoorbeeld: zeer me eens, mee eens, mee oneens, zeer mee oneens. De meerkeuzevragen werden gescoord als goed (1) of fout (0), de stellingen werden gescoord op een schaal van 1 tot en met 4.

Tabel 2.1.1a geeft een overzicht van de componenten en domeinen die in de burgerschapstaak aan de orde kwamen.

Tabel 2.1.1a Verdeling van opgaven over de domeinen en componenten in de burgerschapstaak¹

Domein	Kennis	Vaardigheid: toepassen van kennis	Vaardigheid: zelf ingeschat	Attitude	Totaal
Omgaan met conflicten		12	4	16	32
Omgaan met verschillen	31	5	11	16	64
Democratisch handelen	32	16		16	64
Maatschappelijk verantwoord handelen	15	11	5	16	32
Totaal	78	44	20	80	206

Alle opgaven zijn verspreid over 8 verschillende boekjes. Iedere leerling maakte 1 boekje dat in totaal 52 opgaven bevatte, verdeeld over de verschillende componenten (zie Hoofdstuk 1 deel C voor de samenstelling van de boekjes). Omdat de boekjes deels verschilden, zijn de resultaten van de leerlingen niet rechtstreeks te vergelijken. Om dit toch mogelijk te maken, zijn de antwoorden per burgerschapscompetentie op 1 onderliggende meetschaal geplaatst (met behulp van itemresponsetheorie-modellen (IRT), zie Slijkhuis et al., 2021). Daardoor konden voor alle leerlingen zogenoemde schaalscores worden berekend die onderling wél vergelijkbaar zijn. Op basis van deze schaalscores kon vervolgens berekend worden welk percentage van het totaal te behalen punten leerlingen zouden hebben gehaald als ze alle opgaven van die burgerschapscomponent zouden hebben gemaakt. In dit

¹ Voor het domein 'omgaan met conflicten' zijn geen opgaven opgenomen om burgerschapskennis te meten. Het domein berust op ondersteunend kerndoel 34 'De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen'. Dit kerndoel is enkel te operationaliseren als houding en vaardigheid (zie voor een toelichting Visser, 2018).

hoofdstuk werken we zoveel mogelijk met dit verwachte percentage. Voor de componenten burgerschapskennis en de vaardigheid in het toepassen van kennis, noemen we dit het percentage beheersing.

2.1.2 *Burgerschapscompetenties*

Percentage beheersing/Percentage ten opzichte van totaal aantal opgaven (Bankscores)

In dit hoofdstuk werken we zoveel mogelijk met het percentage van het totaal te behalen punten op de verschillende domeinen uit de burgerschapstaak, ook wel: bankscores (zie bijvoorbeeld Hambleton, Swaminathan, & Rogers, 1991). Dit doen we om de interpreteerbaarheid van de resultaten te vergroten en om vergelijkingen tussen groepen leerlingen op verschillende domeinen mogelijk te maken.

Vaardigheidsscores

In het rapport laten we per burgerschapscomponent- en domein gemiddelde beheersingsniveaus zien voor leerlingen aan het einde van het bo. Omgekeerd kunnen we ook onderzoeken welke niveau van vaardigheid (op de onderliggende meetschaal) vereist is om een bepaalde kans te hebben op het correct beantwoorden/geven van een bepaalde antwoordoptie bij elk van de opgaven

De linialen en kaders met voorbeeldopgaven (zie bijvoorbeeld figuur 2.1.1c) in het publieksrapport zijn gebaseerd op deze onderliggende meetschaal voor burgerschapscompetenties. Voor het plaatsen van de voorbeeldopgaven op de liniaal, zijn de schaalwaarden lineair getransformeerd naar een schaal met een maximum van 220.

Voor de dichotome opgaven is uitgerekend hoeveel kennis of vaardigheid er nodig is om 50% en om 80% kans te hebben op het correct maken van de opgave. Goede beheersing is een kans van 80% of meer om de opgave goed te beantwoorden, matige beheersing een kans tussen de 50% en 80% en onvoldoende beheersing een kans van 50% of minder om de opgave goed te beantwoorden. We spreken in het publieksrapport van het beheersen van een opgave als een leerling een kans van 50% of meer heeft om deze goed te beantwoorden. We kiezen voor een grens van 50% of meer beheersing, omdat het dan (alleen) mogelijk is om prestaties van verschillende groepen leerlingen goed te onderscheiden.

Voor de polytome opgaven is uitgerekend welk niveau van (zelf ingeschatte) vaardigheid en attitude vereist is voor een verwachte waarde van tussen 50% van de maximumwaarde (hier: 2 op de schaal 1-4) en 80% van de maximumwaarde (hier: 3,2). Vervolgens interpreteren we in het rapport een verwachte waarde lager dan 50% als weinig tot geen zelfvertrouwen in de eigen vaardigheid en van een weinig positieve houding. Bij een verwachte waarde van tussen de 50% en 80% van de maximumwaarde, spreken we in het rapport van matig tot redelijk zelfvertrouwen en een gematigd positieve houding. Een verwachte score van 80% of hoger interpreteren we als veel of stevig vertrouwen in de eigen vaardigheid en een uitgesproken positieve houding ten aanzien van burgerschap.

2.2 Werkwijze

De werkwijze om te komen tot beantwoording van de onderzoeksvragen wordt voor een groot deel beschreven in het technisch rapport van het uitvoerend consortium (Slijkhuis et al., 2021). In de hiernavolgende paragrafen beschrijven we de aanvullende analyses die zijn gedaan en geven we aanvullingen op of beschrijven we hoe we afwijken van de reeds beschreven werkwijze.

2.2.1 *Significantie toetsing*

In het rapport is er getoetst of competenties van groepen leerlingen (P10, P50 en P90) verschillen tussen domeinen.

In hiernavolgende paragrafen wordt beschreven welke analysemethoden zijn gebruikt en worden de uitkomsten van de analyses samengevat.

De vier domeinen

In het publieksrapport beschrijven we de competenties van leerlingen op verschillende burgerschapsdomeinen: omgaan met conflicten, omgaan met verschillen, democratisch handelen en maatschappelijk verantwoord handelen. Omdat de prestaties op de verschillende domeinen niet rechtstreeks te vergelijken zijn (ze bevatten opgaven die – op andere vlakken dan het domein dat ze toetsen – van “moeilijkheidsgraad” zouden kunnen verschillen), vergelijken we *relatieve* competentieniveaus tussen groepen leerlingen: laagpresterende leerlingen (P10), gemiddeld presterende leerlingen (P50) en hoogpresterende leerlingen (P90).

De “P” staat bij deze groepen leerlingen voor percentiel. Een percentiel geeft aan hoeveel procent van de populatie de betreffende of een lagere score heeft. De groep P10 leerlingen heeft dus een score op of lager dan het punt in de verdeling waar de laagste 10% van de scores ligt. De P90 leerlingen vormen juist de hoogste 10% van de verdeling. De gemiddeld presterende leerlingen hebben scores in de middelste 10-procent range van de verdeling, dus tussen percentielgrens 45% en percentielgrens 55%.

Tabel 2.2.1a geeft de percentielgrenzen die gebruikt zijn voor de indeling naar de hierboven beschreven percentielgroepen per burgerschapscomponent.

Tabel 2.2.1a percentielgrenzen voor burgerschapskennis, vaardigheid en houding

	Kennis	Vaardigheid toepassen kennis	Zelf ingeschatte vaardigheid	Attitude
P10	53,5	49,7	47,1	53,6
P45	70,3	70,3	64,4	66,0
P55	73,7	73,5	68,7	68,7
P90	86	89,2	83,2	79,2

Beheersing van de vier domeinen binnen de verschillende percentielgroepen

Om verschillen in relatieve competentieniveaus te toetsen, is gebruik gemaakt van een reeks ANOVA's voor herhaalde metingen met als 'within-subject variabele' de vier burgerschapsdomeinen en als between-subjects variabele percentielgroep (P10/P50/P90). Voor deze analyses is gebruik gemaakt van het package rstatix in R (Kassambara, 2020). We doen deze analyse voor elk van de burgerschapscomponenten: kennis, vaardigheid in het toepassen van kennis.

Kennis

Tabel 2.2.1b geeft de uitkomst van deze analyses voor burgerschapskennis. Een significant interactie-effect laat zien dat het effect van burgerschapsdomein (op het percentage beheersing/behaalde score van de maximumscore) verschilt tussen percentielgroepen.

Tabel 2.2.1b Interacties domein x percentielgroepen burgerschapskennis

Model	Kennis	<i>F</i>	<i>df</i>	<i>p</i> -waarde	<i>Effect grootte</i> ²
1	Domein x percentielgroep (P10/50/90)	1718,7	(2,4; 810,4) ³	<0,001	0,06
2	P10 groep	5114,9	(1,2; 263,4)	<0,001	0,18
3	P50 groep	810185,8	(1; 239,1)	<0,001	0,94
4	P90 groep	2100,01	(1; 222,0)	<0,001	0,29

Het is niet mogelijk om via post hoc toetsen rechtstreeks te achterhalen op welk domein beheersingsniveaus significant van elkaar verschillen. De P90 groep presteert immers beter dan P50- en P10-leerlingen en dat geldt voor alle domeinen. Daarom wordt de beheersing van de verschillende rekendomeinen relatief getoetst: op welk domein hebben leerlingen van verschillende percentielgroepen de meeste burgerschapskennis en op welk domein het minst?

Voor dit doel werd eerst met een repeated measures ANOVA per percentielgroep, met als 'within subjects variabele' het burgerschapsdomein, het beheersingsniveau binnen de groep P10-, P50-, P90-leerlingen apart geanalyseerd. Voor alle percentielgroepen geldt dat het hoofdeffect van het burgerschapsdomein significant is (zie Tabel 2.2.1b). Opvallend is het hoge aandeel van de variantie dat binnen de P50-groep verklaard wordt door het burgerschapsdomein. Dit aandeel is zo hoog, omdat verschillen tussen leerlingen binnen de P50 groep erg klein zijn. Verschillen in de beheersing van opgaven bevinden zich binnen deze groep dus voor het overgrote deel op het niveau van de burgerschapsdomeinen.

Na deze analyse werden post hoc t-toetsen binnen elke percentielgroep uitgevoerd met Bonferroni correctie om te analyseren waar er verschillen in beheersing bestaan. Binnen alle percentielgroepen, verschilde de beheersing op de verschillende burgerschapsdomeinen significant (alle *p*'s <0,01). Daarom hebben we gekeken naar de effectgrootte (in Cohen's *d*) van de verschillen tussen burgerschapsdomeinen. In het rapport wordt in de tekst gespecificeerd op welke domeinen relatieve beheersingsniveaus tussen groepen de grootste verschillen vertonen.

Tabel 2.2.1c Bankscores per domein naar percentielgroep voor burgerschapskennis

	P10	P50	P90
Omgaan met verschillen vs. democratisch handelen	42	68	88
Democratisch handelen	43	74	91
Maatschappelijk verantwoord handelen	50	78	92

² Effect grootte verwijst hier naar de generalized eta squared: het aandeel variabiliteit veroorzaakt door de within-subjects factor (Kassambara, 2020).

³ De vrijheidsgraden zijn gecorrigeerd voor "sphericity" en bevatten daarom decimalen.

Vaardigheid in het toepassen van kennis

Voor de overige burgerschapscomponenten is eenzelfde werkwijze toegepast. Allereerst is getoetst of er een significant interactie-effect was tussen percentielgroepen en burgerschapsdomeinen. Daarna zijn er repeated measures ANOVA's (met als within-subject factor 'burgerschapsdomein') per percentielgroep uitgevoerd. Tabel 2.2.1d geeft de uitkomst van deze analyses voor de vaardigheid in het toepassen van burgerschapskennis.

Tabel 2.2.1d Interacties domein x percentielgroepen vaardigheid in toepassen van kennis

Model	Kennis	F	df	p-waarde	Effect grootte
1	Domein x percentielgroep (P10/50/90)	1718,69	(2,15; 710,34)	<0,001	0,34
2	P10 groep	10373,86	(1; 231,07)	<0,001	0,59
3	P50 groep	213396,8	(1; 237,02)	<0,001	0,98
4	P90 groep	4004,48	(1; 205,97)	<0,001	0,69

Post hoc t-toetsen geven aan dat vaardigheidsniveaus binnen percentielgroepen op alle burgerschapsdomeinen significant van elkaar verschillen (alle p's <0,001). Tabel 2.2.1e geeft de bankscores per domein en percentielgroep.

Tabel 2.2.1e Bankscores per domein naar percentielgroep voor vaardigheid in toepassen van kennis

	P10	P50	P90
Omgaan met conflicten	51	83	97
Omgaan met verschillen	48	76	90
Democratisch handelen	37	71	94
Maatschappelijk verantwoord handelen	25	59	89

Zelf-inschatte vaardigheid

Opnieuw is eerst getoetst of er een significant interactie-effect was tussen percentielgroepen en burgerschapsdomeinen. Daarna zijn er repeated measures ANOVA's (met als within-subject factor 'burgerschapsdomein') per percentielgroep uitgevoerd. Tabel 2.2.1f geeft de uitkomst van deze analyses voor de zelf-ingeschatte burgerschapsvaardigheid

Tabel 2.2.1f Interacties domein x percentielgroepen zelf-ingeschatte vaardigheid.

Model	Kennis	F	df	p-waarde	Effect grootte
1	Domein x percentielgroep (P10/50/90)	2747,1	(3,1; 1043,4)	<0,001	0,09
2	P10 groep	17051,5	(1,8; 389,4)	<0,001	0,35
3	P50 groep	655475,2	(1; 248,1)	<0,001	0,95
4	P90 groep	2423,6	(1; 208,2)	<0,001	0,30

Post hoc t-toetsen geven aan dat vaardigheidsniveaus binnen percentielgroepen op alle burgerschapsdomeinen significant van elkaar verschillen (alle p's <0,001). Tabel 2.2.1g geeft de bankscores per domein en percentielgroep.

Tabel 2.2.1g Bankscores per domein naar percentielgroep voor zelf ingeschatte vaardigheid

	P10	P50	P90
Omgaan met conflicten	49	75	93
Omgaan met verschillen	35	63	88
Maatschappelijk verantwoord handelen	39	68	90

Attitude

Ook voor burgerschapsattitude is getoetst of er een significant interactie-effect was tussen percentielgroepen en burgerschapsdomeinen. Daarna zijn er repeated measures ANOVA's (met als within-subject factor 'burgerschapsdomein') per percentielgroep uitgevoerd. Tabel 2.2.1h geeft de uitkomst van deze analyses voor de burgerschapsattitude.

Tabel 2.2.1h Interacties domein x percentielgroepen attitude

Model	Kennis	F	df	p-waarde	Effect grootte
1	Domein x percentielgroep (P10/50/90)	1120,5	(2,2; 730,6)	<0,001	0,14
2	P10 groep	2615,3	(1; 220,7)	<0.001	0,38
3	P50 groep	1578130	(1; 235,3)	<0,001	0,98
4	P90 groep	9065,8	(1; 223,8)	<0.001	0,68

Post hoc t-toetsen geven aan dat vaardigheidsniveaus binnen percentielgroepen op alle burgerschapsdomeinen significant van elkaar verschillen (alle p's <0,001). Tabel 2.2.1i geeft de bankscores per domein en percentielgroep.

Tabel 2.2.1i Bankscores per domein naar percentielgroep voor burgerschapsattitude

	P10	P50	P90
Omgaan met conflicten	50	69	85
Omgaan met verschillen	50	74	91
Democratisch handelen	42	57	74
Maatschappelijk verantwoord handelen	51	69	86

2.2.2

Bepalen van voorbeelditems

In het rapport kijken we, per burgerschapscomponent, naar de exacte opgaven of stellingen die het niveau van sommige groepen leerlingen typeren.

Zoals gespecificeerd in paragraaf 2.2.1 onderscheiden we in het rapport de verschillende groepen leerlingen:

- de 10% laagst presterende leerlingen (P10);
- de 10% leerlingen in het midden van de verdeling (P50);
- de 10% hoogst presterende leerlingen (P90).

Voorbeelditems zijn geselecteerd door te kijken naar de beheersing op itemniveau, hetgeen bepaald is met behulp van het item respons model (zie hoofdstuk 5 in het technisch rapport van Slijkhuis et al., 2021). Voor elk item staat in het technisch rapport beschreven (zie bijlage 5.2) hoeveel kennis, vaardigheid of attitude nodig is om 50 of 80 procent kans te hebben op het correct maken van dat item/voor een verwachte score van 50 of 80 procent van de maximumscore.

Vervolgens is gekeken hoe dat zich verhoudt tot de hoeveelheid kennis, vaardigheid en attitude die laagpresterende (P10), gemiddeld presterende (P50) en hoogpresterende leerlingen (P90) bezitten.

We selecteerden waar mogelijk⁴:

- items die de minste kennis, vaardigheid of minst open attitude vereisten.
- items die de meeste kennis, vaardigheid of meest open attitude vereisten.
- items behorende bij aspecten die volledig worden beheerst door een bepaalde groep leerlingen
- grensitems die een groep leerlingen (bijv. de P50 groep) nét wel of nét niet meer beheerst/waar de verwachte score nét hoger of nét lager dan 50 procent van de maximale score ligt.

Daarnaast zorgden we voor een goede mix van items die goed differentieerden tussen groepen (waarop P10-, P50- en P90-groep bijvoorbeeld onvoldoende, matige en goede beheersing laten zien) en items waarop alle groepen leerlingen vergelijkbaar scoorden.

Waar het niet mogelijk was om een grensitem te selecteren (bijvoorbeeld omdat het item afkomstig was uit het ICCS instrumentarium) is voor een nabijgelegen item op de vaardigheidsschaal gekozen.

De bijlagen in hoofdstuk 6 van dit technisch rapport geven een overzicht van geselecteerde items samen met de percentielgrenzen op de latente vaardigheidsverdeling.

2.2.3 *Samenhang tussen burgerschapscompetenties*

Om de samenhang te bepalen tussen burgerschapskennis, - vaardigheid en -attitude is gebruik gemaakt van de latente correlaties zoals deze gerapporteerd worden in de technische rapportage van het uitvoerend consortium (zie tabel 5.10 in Slijkhuis et al., 2021).

2.2.4 *Trendanalyse burgerschapskennis*

In het rapport wordt de burgerschapskennis van leerlingen in het huidige peilingsonderzoek vergeleken met de burgerschapskennis zoals gemeten in het peilingsonderzoek van 2009 (PPON 2009; zie Wagenaar et al., 2011).

Voor deze trendanalyse is gebruik gemaakt van de analyses zoals gerapporteerd in Slijkhuis et al., 2021 (zie hoofdstuk 7.3). Eerst zijn de leerlingsscores uit de twee verschillende peilingen met behulp van Item Response Theorie (IRT) op één meetschaal geplaatst om ze vergelijkbaar te maken. Vervolgens is de burgerschapskennis van leerlingen in 2009 en 2020 vergeleken. Daarbij is er ook een analyse gedaan waarbij rekening gehouden werd met achtergrondkenmerken die mogelijk tussen de leerlingpopulaties in beide onderzoeken verschillen (leertijd, geslacht, urbanisatiegraad en regio). De analyses laten een significante daling in de burgerschapskennis tussen 2009 en 2020 zien.

⁴ Items uit het internationale peilingsonderzoek naar burgerschap (ICCS), konden niet als voorbeeldopgaven worden opgenomen

2.2.5 *Vergelijking met ICCS*

In het rapport is een vergelijking opgenomen tussen attitudes van groep 8-leerlingen en leerlingen in de tweede klas van het Nederlandse voortgezet onderwijs in 2016. Deze vergelijking was mogelijk, omdat in het instrumentarium van het peilingsonderzoek opgaven opgenomen zijn uit het internationale onderzoek naar burgerschapscompetenties in het voortgezet onderwijs (ICCS, zie Munniksma et al., 2017). Hoewel deze opgaven niet zijn ontwikkeld voor het basisonderwijs, is nagegaan welke opgaven voor groep 8-leerlingen bruikbaar zouden zijn en is waar nodig de formulering van deze opgaven vereenvoudigd.

Een directe vergelijking is dus alleen mogelijk voor die opgaven waarvan de formulering niet of slechts minimaal is aangepast en er gegevens uit de afname in het voortgezet onderwijs beschikbaar zijn. Dit betreft in totaal 27 opgaven die burgerschapsattituden meten (zie Tabel 2.2.1j).

Tabel 2.2.1j overzicht van alle attitude-opgaven waarvan gegevens uit het voortgezet onderwijs beschikbaar waren met een beoordeling op vergelijkbaarheid.

Item in ICCS	Item in Peil	Vergelijkbaar
Immigranten zouden de mogelijkheid moeten hebben om hun eigen taal te blijven spreken.	Immigranten zouden de mogelijkheid moeten hebben om hun eigen taal te blijven spreken.	ja
De kinderen van immigranten zouden dezelfde mogelijkheden moeten hebben om onderwijs te volgen als andere kinderen in het land	Kinderen van immigranten zouden dezelfde onderwijskansen moeten hebben als de andere kinderen in het land.	ja
Immigranten die al enkele jaren in een land wonen zouden de mogelijkheid moeten hebben om te stemmen bij verkiezingen	Immigranten die al een aantal jaren in een land wonen, zouden de mogelijkheid moeten hebben om te stemmen bij verkiezingen.	ja
Immigranten zouden de mogelijkheid moeten hebben om hun eigen gewoonten en levensstijl te houden	Immigranten zouden de mogelijkheid moeten hebben om hun eigen gewoonten en levensstijl voort te zetten.	ja
Immigranten zouden precies dezelfde rechten moeten hebben als alle anderen in het land.	Immigranten zouden dezelfde rechten moeten hebben als alle anderen in dat land.	ja
Alle mensen zouden vrij moeten zijn om de godsdienst van hun keuze te praktiseren	Alle mensen zouden vrij moeten zijn om de godsdienst van hun keuze te praktiseren	ja
Godsdienstige mensen zijn betere burgers	Godsdienstige mensen zijn betere burgers	nee*
De regering van Nederland	De regering van Nederland	ja
De gemeente of het stadsdeel waarin je woont	De gemeente of het stadsdeel waarin je woont	ja
De rechtbank	De rechtbank	ja
De politie	De politie	ja
Deelnemen aan vreedzame protesten tegen wetten die als onrechtvaardig worden beschouwd	Deelnemen aan rustige protesten tegen wetten die als niet eerlijk worden beschouwd	nee
Deelname aan activiteiten om mensen in de lokale gemeenschap te helpen	Deelnemen aan activiteiten om mensen in de eigen woonplaats te helpen	nee
Deelnemen aan activiteiten om de rechten van de mens te verbeteren	Deelnemen aan activiteiten om de rechten van de mens te verbeteren	ja
Deelnemen aan activiteiten om het milieu te beschermen	Deelnemen aan activiteiten om het milieu te beschermen	ja
Hard werken	Hard werken	ja
Altijd de wet gehoorzamen	Altijd de wet gehoorzamen	ja
Zich inzetten voor het economische welzijn van het gezin	Zich inzetten voor het economische geluk van hun gezinnen	ja
Zich persoonlijk inzetten voor de bescherming van natuurlijke hulpbronnen	Zich persoonlijk inzetten voor de bescherming van natuurlijke hulpbronnen (bijvoorbeeld door zuinig met water om te gaan of afval te recyclen)	nee
Het respecteren van het recht op een eigen mening	Het recht om een eigen mening te hebben respecteren	ja

Steun geven aan mensen die het slechter hebben dan jezelf	Steun geven aan mensen die het slechter hebben dan jezelf	ja
Deelnemen aan activiteiten om mensen in minder ontwikkelde landen te helpen	Deelnemen aan activiteiten om mensen in minder ontwikkelde landen te helpen	ja
Alle etnische groepen in Nederland zouden gelijke kansen moeten hebben om een goede opleiding te volgen	Alle etnische groepen in Nederland zouden gelijke kansen moeten hebben om een goede opleiding te volgen	ja
Stemmen bij elke nationale verkiezing	Stemmen bij alle landelijke verkiezingen	ja
Je aansluiten bij een politieke partij	Zich aansluiten bij een politieke partij	ja
Leren over de geschiedenis van het land	Leren over de geschiedenis van het land	ja
Politieke kwesties volgen in de krant, op de radio, op tv of op internet	Het volgen van politieke onderwerpen in de krant, op de radio, op de televisie of via internet	ja
Bespreken van een krantenartikel over een conflict tussen landen	Bespreken van een krantenartikel over een conflict tussen landen	ja
Argumenten geven voor jouw mening over een omstreden politieke of maatschappelijke kwestie	Argumenten geven voor jouw mening over een gevoelige politieke of sociale situatie	nee
Kandidaat zijn bij een verkiezing binnen school	Kandidaat zijn bij een verkiezing binnen school	ja
Het bijeenbrengen van een groep leerlingen om veranderingen op school tot stand te brengen	Het samenbrengen van een groep leerlingen om te zorgen voor veranderingen op school	ja
Tegen anderen je mening geven over politieke of sociale kwesties	Tegen anderen je mening geven over politieke of sociale onderwerpen	nee
Contact opnemen met een volksvertegenwoordiger	Contact opnemen met een volksvertegenwoordiger (bijv. een burgemeester of een minister)	nee
Deelnemen aan een vreedzame optocht of bijeenkomst	Deelnemen aan een rustige optocht of bijeenkomst	nee

* omdat we bij deze stelling sterk twijfelden of de (codering van) antwoordcategorieën dezelfde zijn geweest, is deze vergelijking achterwege gelaten.

Verschillen in attitudes tussen groep 8-leerlingen en tweedeklassers uit het voortgezet onderwijs, werden getoetst met Chi kwadraat toetsen, waarbij per stelling de hoogste twee categorieën (bijv. zeer mee eens/meer eens) en de laagste twee categorieën (zeer mee oneens/meer oneens) werden samengenomen. Tabel 2.2.1k toont de resultaten van deze toetsing.

Tabel 2.2.1k Resultaten (in % (zeer) mee eens) en toetsing verschillen in attitude tussen leerlingen uit groep 8 van het basisonderwijs (PEIL) en tweedeklassers in het voortgezet onderwijs (ICCS).

	ICCS		PEIL		Toetsresultaat		
	n	%	n	%	Chi-kwadraat	df	p-waarde
Immigranten zouden de mogelijkheid moeten hebben om hun eigen taal te blijven spreken.	1402	50,4	376	71,9	81,99	1	0,00
Kinderen van immigranten zouden dezelfde onderwijskansen moeten hebben als de andere kinderen in het land.	2587	93,0	567	95,5	4,95	1	0,03
Immigranten die al een aantal jaren in een land wonen, zouden de mogelijkheid moeten hebben om te stemmen bij verkiezingen.	2259	81,2	497	86,1	7,82	1	0,01
Immigranten zouden de mogelijkheid moeten hebben om hun eigen gewoonten en levensstijl voort te zetten.	1947	70,1	425	87,3	61,42	1	0,00
Immigranten zouden dezelfde rechten moeten hebben als alle anderen in dat land.	2443	87,8	418	85,1	2,66	1	0,10
Stemmen bij alle landelijke verkiezingen	2037	73,6	326	60,9	35,11	1	0,00
Zich aansluiten bij een politieke partij	777	28,1	200	32,7	5,08	1	0,02
Leren over de geschiedenis van het land	1490	53,9	289	61,1	8,35	1	0,00
Het volgen van politieke onderwerpen in de krant, op de radio, op de televisie of via internet	1954	70,6	352	63,8	10,18	1	0,00
Deelnemen aan activiteiten om de rechten van de mens te verbeteren	1990	72,0	452	79,7	14,15	1	0,00
Deelnemen aan activiteiten om het milieu te beschermen	1944	70,4	393	78,9	14,96	1	0,00
Hard werken	2355	85,3	474	84,3	0,34	1	0,56
Altijd de wet gehoorzamen	2361	85,5	527	94,3	31,71	1	0,00
Zich inzetten voor het economische geluk van hun gezinnen	2475	89,7	438	86,6	4,50	1	0,03
Het recht om een eigen mening te hebben respecteren	2589	93,8	601	98,5	22,23	1	0,00
Steun geven aan mensen die het slechter hebben dan jezelf	2430	87,9	546	94,5	21,18	1	0,00
Deelnemen aan activiteiten om mensen in minder ontwikkelde landen te helpen	2001	72,4	515	84,7	40,01	1	0,00
Alle etnische groepen in Nederland zouden gelijke kansen moeten hebben om een goede opleiding te volgen	2577	93,2	527	94,3	0,82	1	0,37
De regering van Nederland	1980	71,4	453	80,9	21,50	1	0,00
De gemeente of het stadsdeel waarin je woont	2242	80,9	512	87,5	14,23	1	0,00
De rechtbank	2184	78,8	407	80,6	0,82	1	0,37
De politie	2184	78,7	502	91,9	51,71	1	0,00
Bespreken van een krantenartikel over een conflict tussen landen	1957	70,6	317	51,3	85,52	1	0,00
Kandidaat zijn bij een verkiezing binnen school	1220	44,2	325	59,0	40,59	1	0,00
Het samenbrengen van een groep leerlingen om te zorgen voor veranderingen op school	1425	51,6	403	69,7	63,67	1	0,00
Alle mensen zouden vrij moeten zijn om de godsdienst van hun keuze te praktiseren	2180	79,4	532	93,3	61,42	1	0,00

3 Achtergrondkenmerken burgerschap

3.1 Databronnen

De onder paragraaf 1.1 beschreven leerkrachtvragenlijst bevatte naast vragen over het onderwijsleerproces die in hoofdstuk 1 zijn besproken, ook vragen over de ervaren bekwaamheid in het lesgeven over algemene burgerschapsaspecten en het politieke systeem. De resultaten hiervan beschrijven we in hoofdstuk 3 van het publieksrapport. Ook leerlingen is, na afloop van de burgerschapstaak, een vragenlijst voorgelegd waarin een aantal aan burgerschap gerelateerde achtergrondkenmerken van leerlingen werden bevraagd zoals deelname aan burgerschapsactiviteiten binnen en buiten de school, verwachte deelname aan burgerschapsactiviteiten in de toekomst en het volgen van het nieuws en mediagebruik. Ook komt hun beleving van het school- en klasklimaat aan bod. De uitkomsten van deze bevraging worden ook in dit hoofdstuk beschreven.

De leerlingvragenlijst is ingevuld door 2230 groep 8-leerlingen van 94 basisscholen. De vragenlijst bestond uit 10 vragen. Het invullen van de leerlingenvragenlijst duurde maximaal 30 minuten.

3.2 Werkwijze

De beschrijvingen in het hoofdstuk van het publieksrapport betreffen overwegend frequentieverdelingen, in percentages en schaalscores. De totstandkoming van de schaalscores staat beschreven in hoofdstuk 4 van het technisch rapport van het consortium (Slijkhuis et al., 2021). In dit hoofdstuk van het TR lichten we alleen toe waar we afwijken en/of verschillen hebben getoetst.

3.2.1 *Nieuwe variabelen*

Nieuwe variabelen: thuistaal van leerlingen

Voor de verwerking van de vraag : "Welke taal spreek jij thuis meestal met je ouders/verzorgers?" zijn alle de leerlingen die meerdere antwoorden hebben aangevinkt meegenomen in de categorie "combinatie".

3.2.2 *Resultaten en toetsing*

Tabel 3.2.2a Frequentie van de taal die thuis wordt gesproken door de leerlingen (leerlingenvragenlijst)

Thuistaal	<i>n</i>	%
Nederlands	1360	67,9
Nederlands en een andere taal	323	16,1
Dialect	106	5,3
Fries	67	3,3
Andere taal	52	2,6
Combinatie	95	4,7

4 Verschillen in burgerschapscompetenties

In dit hoofdstuk van het publieksrapport maken we een koppeling tussen de leerlingcompetenties, de kenmerken van het onderwijsleerproces en de achtergrondkenmerken van leerlingen, leerkrachten en scholen. Daarmee proberen we een antwoord te vinden op de volgende vragen:

- Hoe groot zijn de verschillen tussen klassen en leerlingen in burgerschapscompetenties?
- Met welke algemene en aan burgerschap gerelateerde kenmerken van leerlingen, leerkrachten, het onderwijsleerproces en scholen hangen deze competentieverschillen samen?

Voor het beantwoorden van bovenstaande vragen, baseren we ons op de analyses die door het uitvoerend consortium zijn uitgevoerd (zie hoofdstuk 8.3 in Slijkhuis et al., 2021). In deze analyses zijn gegevens op alle niveaus gekoppeld en vervolgens zijn ontbrekende waarden geïmputeerd met behulp van het pakket Mice binnen het programma R (Van Buuren & Groothuis-Oudshoorn, 2011). Voor de analyses naar samenhangen zijn separate modellen gemaakt voor elk van de burgerschapscomponenten, met de gestandaardiseerde (tbv vergelijkbaarheid) 'weighted maximum likelihood' (WML) schatter als uitkomstmaat. Hoofdstuk 8.3.1 in Slijkhuis et al., (2021) geeft een nadere beschrijving van de gehanteerde strategie om tot een compact totaalmodel te komen per component.

5 Referenties

Hambleton, R. K., Swaminathan, H., & Rogers, H. J. (1991). *Fundamentals of item response theory* (Vol. 2). Sage.

Kassambara, A. (2020). rstatix: Pipe-Friendly Framework for Basic Statistical Tests. R package version 0.6.0. <https://CRAN.R-project.org/package=rstatix>

Munniksma, A., Dijkstra, A.B., Veen, I. van der, Ledoux, G., Werfhorst, H. van de, & Dam, G. ten (2017). *Burgerschap in het voortgezet onderwijs: Nederland in vergelijkend perspectief*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

R Core Team (2020). R: A language and environment for statistical computing. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. URL <https://www.R-project.org/>.

Slijkhuis, E.G.J., Van der Veen, I., Walet, L., Ritzema, E.S., De Boer, H., Kuijpers, R.E., Naayer, H.M., Hemker, B.T., Stronkhorst, E., Lampe, T.T.M., Dijkstra, A.B. (2021). *Burgerschap in het basisonderwijs. Technisch rapport Peil.Burgerschap 2020*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Van Buuren, S., & Groothuis-Oudshoorn, K. (2011). mice: Multivariate imputation by chained equations in R. *Journal of statistical software*, 45, 1-67.

Visser, A. (2018). *Burgerschap in het basisonderwijs. Domeinbeschrijving ten behoeve van peilingsonderzoek*. Enschede: SLO.

Wagenaar, H., Schoot, F. van der, & Hemker, B. (2011). *Balans actief burgerschap en sociale integratie*. Arnhem: Cito.

6 Bijlagen

In de hiernavolgende tabellen worden een aantal kenmerken van de items uit de burgerschapstaak, per component, samengevat. Zo geven de tabellen de schaalwaarde (latente vaardigheid) bij een 50% en 80% kans op het correct beantwoorden van het item/ bij 50% en 80% van de maximale schaalscore. Als we deze schaalwaarde leggen naast de percentielgrenzen van de laagst presterende (P10), gemiddeld presterende (P50) en hoogst presterende leerlingen (P90), dan kunnen we voor deze groepen een typering maken van de opgaven naar moeilijkheid/mate van overeenstemming.

- 0: moeilijke/ opgave – kans op goed beantwoorden/percentage max. score < 50%
1: uitdagende opgave – kans op goed beantwoorden/ percentage max. score tussen 50% en 80%
2: makkelijke opgave– kans op goed beantwoorden/percentage max. score > 80%

Onderstaande tabel geeft percentielgrenzen van de laagst presterende (P10), gemiddeld presterende (P45-P55) en hoogst presterende leerling (P90) per burgerschapscomponent op de latente vaardigheidsschaal.

	Kennis	Vaardigheid – toepassen kennis	Zelf ingeschatte vaardigheid	Attitude
P10	0,02	-0,03	-0,09	0,03
P45	0,31	0,30	0,28	0,28
P55	0,38	0,37	0,38	0,34
P90	0,73	0,85	0,77	0,61

6.1 Schaalwaarden kennisopgaven (gesloten, dichotoom gescoord)

Onderstaande tabel geeft verschillende kenmerken van de items van de schaal weer. Score staat voor de maximumscore die op het betreffende item behaald kan worden. AI-50 en AI-80 geven de schaalwaarde weer, bij 50% en 80% kans om het item correct te beantwoorden. Geselecteerde items zijn gearceerd.

Item identificatie		Maximum	Schaalwaarde		Typering opgaven		
OPLMnr	Label	Score	AI-50	AI-80	P10	P50	P90
2	1107_G2K	1	-0,34	0,36	1	2	2
3	1066_G2K	1	0,32	0,78	0	1	1
4	1109_G4K	1	-0,14	0,32	1	2	2
5	1062_G4K	1	-0,31	0,15	1	2	2
7	1153_G4K	1	0,29	0,57	0	1	2
9	1152_G2K	1	0,43	1,12	0	0	1
10	1025_G2K	1	0,00	0,35	1	2	2
12	1146_G3K	1	0,16	0,85	0	1	1
13	1045_G3K	1	-0,20	0,49	1	1	2
15	1084_G2K	1	-0,47	0,22	1	2	2
17	1064_G2K	1	0,17	0,86	0	1	1
18	1020_G2K	1	0,50	1,20	0	0	1
20	1105_G2K	1	0,26	0,61	0	1	2
21	1147_G3K	1	-0,12	0,16	1	2	2
22	1046_G3K	1	0,02	0,37	1	1	2
24	1055_G3K	1	-0,33	0,01	2	2	2
25	1038_G3K	1	-0,10	0,36	1	2	2
27	1093_G3K	1	-0,16	0,12	1	2	2
28	1070_G3K	1	-0,07	0,21	1	2	2
29	1123_G4K	1	-0,04	0,42	1	1	2
55	1120_G4K	1	-0,09	0,26	1	2	2
56	1088_G4K	1	-0,03	0,25	1	2	2
58	1014_G2K	1	0,43	1,13	0	0	1
59	1023_G2K	1	0,06	0,52	1	1	2
60	1118_G2K	1	-0,18	0,51	1	1	2
61	1068_G2K	1	0,30	0,76	0	1	1
63	1150_G2K	1	-0,22	0,24	1	2	2
64	1106_G2K	1	-0,33	0,02	2	2	2
66	1114_G3K	1	0,41	1,10	0	0	1
67	1047_G3K	1	0,09	0,55	0	1	2
69	1149_G3K	1	0,13	0,60	0	1	2
70	1048_G3K	1	0,38	0,84	0	0	1
72	1056_G3K	1	0,35	0,81	0	1	1
73	1039_G3K	1	0,21	1,59	0	1	1
75	1121_G3K	1	0,20	0,48	0	1	2
76	1052_G3K	1	0,18	0,64	0	1	2
78	1154_G4K	1	0,96	1,65	0	0	0
111	1108_G2K	1	-0,70	-0,24	2	2	2
112	1067_G2K	1	0,33	0,68	0	1	1
114	1090_G3K	1	-0,40	-0,05	2	2	2
115	1054_G3K	1	0,24	0,70	0	1	1
117	1018_G2K	1	-0,02	0,44	1	1	2
118	1101_G2K	1	0,22	0,56	0	1	2
120	1110_G3K	1	0,09	0,44	0	1	2
121	1076_G3K	1	0,16	0,85	0	1	1
123	1151_G3K	1	0,73	2,12	0	0	0
124	1049_G3K	1	-0,05	0,30	1	2	2

126	1057_G3K	1	-0,32	0,37	1	1	2
127	1040_G3K	1	-0,08	0,19	1	2	2
129	1124_G4K	1	-0,50	-0,15	2	2	2
131	1127_G4K	1	-0,21	0,07	2	2	2
145	1063_G4K	1	-0,27	0,19	1	2	2
147	1015_G2K	1	0,12	0,81	0	1	1
148	1024_G2K	1	-0,12	0,57	1	1	2
149	1111_G3K	1	-0,17	0,11	1	2	2
150	1050_G3K	1	-0,25	0,02	2	2	2
152	1058_G3K	1	-0,41	0,29	1	2	2
153	1041_G3K	1	0,12	0,81	0	1	1
156	1104_G2K	1	-0,34	0,12	1	2	2
158	1145_G4K	1	-0,57	0,12	1	2	2
159	1126_G4K	1	-0,01	0,68	1	1	1
161	1119_G3K	1	-0,15	0,13	1	2	2
162	1051_G3K	1	0,30	0,76	0	1	1
164	1112_G3K	1	-0,36	0,10	1	2	2
165	1053_G3K	1	-0,30	0,16	1	2	2
168	1115_G2K	1	-0,21	0,49	1	1	2
169	1027_G2K	1	0,34	1,04	0	1	1
170	1019_G2K	1	0,27	0,97	0	1	1
171	1102_G2K	1	-0,39	-0,11	2	2	2
182	1148_G4K	1	0,12	0,82	0	1	1
183	1122_G4K	1	-0,15	0,31	1	2	2
185	1022_G2K	1	0,11	0,45	0	1	2
186	1032_G2K	1	0,28	0,97	0	1	1
187	1117_G2K	1	0,04	0,50	1	1	2
188	1103_G2K	1	-0,33	-0,10	2	2	2
203	1125_G4K	1	-0,49	-0,22	2	2	2
207	1116_G2K	1	0,57	1,27	0	0	1
208	1033_G2K	1	0,09	0,79	0	1	1

6.2 Schaalwaarden vaardigheidsopgaven (gesloten, dichotoom gescoord)

Item identificatie		Maximum	Schaalwaarde		Typering opgaven		
OPLMnr	Label	Score	AI-50	AI-80	P10	P50	P90
1	1001_G1V	1	-0,22	0,48	1	1	2
6	1086_G4V	1	0,37	1,75	0	0 ⁵	1
8	1191_G4V	1	0,08	0,43	0	1	2
11	1083_G2V	1	-0,18	0,10	1	2	2
14	1034_G3V	1	0,65	1,12	0	0	1
16	1182_G3V	1	0,32	0,78	0	1	1
19	1100_G1V	1	-0,10	0,37	1	2	2
23	1094_G3V	1	-0,44	0,03	2	2	2
26	1095_G3V	1	-0,27	0,01	2	2	2
53	1003_G1V	1	-0,25	0,10	1	2	2
54	1004_G1V	1	-0,13	0,15	1	2	2

⁵ 50% schaalwaarde van dit item bevindt zich precies op de P55-grens (de bovengrens van de P50-groep)

Item identificatie		Maximum	Schaalwaarde		Typering opgaven		
57	1162_G4V	1	0,03	0,38	1	2	2
62	1011_G2V	1	-0,45	-0,11	2	2	2
65	1082_G2V	1	-0,21	0,25	1	2	2
68	1035_G3V	1	0,27	0,73	0	1	1
71	1158_G3V	1	-0,02	0,33	1	2	2
74	1160_G3V	1	0,86	1,55	0	0	0
77	1074_G3V	1	-0,27	0,42	1	1	2
79	1060_G4V	1	0,02	0,71	1	1	2
81	1193_G4V	1	0,37	0,83	0	1	1
113	1006_G1V	1	-0,63	-0,29	2	2	2
116	1091_G3V	1	-0,22	0,13	1	2	2
119	1012_G2V	1	0,19	0,88	0	1	1
122	1036_G3V	1	-0,18	0,16	1	2	2
125	1164_G3V	1	-0,03	0,25	1	2	2
128	1168_G3V	1	-0,14	0,32	1	2	2
130	1175_G4V	1	0,11	0,39	0	1	2
132	1061_G4V	1	0,28	0,98	0	1	1
143	1007_G1V	1	0,03	0,49	1	1	2
144	1008_G1V	1	-0,22	0,47	1	1	2
146	1180_G4V	1	0,28	0,63	0	1	2
151	1071_G3V	1	0,23	0,58	0	1	2
154	1169_G3V	1	-0,11	0,35	1	2	2
157	1009_G1V	1	0,00	0,35	1	2	2
160	1185_G4V	1	0,27	0,73	0	1	1
163	1069_G3V	1	-0,08	0,38	1	1	2
166	1092_G3V	1	0,02	0,48	1	1	2
167	1010_G1V	1	-0,17	0,11	1	2	2
172	1130_G2V	1	0,33	1,71	0	1	1
181	1097_G1V	1	-0,77	-0,08	2	2	2
184	1190_G4V	1	0,57	1,26	0	0	1
204	1081_G4V	1	0,20	0,66	0	1	2
205	1098_G1V	1	-0,16	0,53	1	1	2
206	1099_G1V	1	-0,21	0,25	1	2	2

6.3

Schaalwaarden vaardigheidsopgaven (Likert, polytoom gescoord)

Voor de polytome items geldt dat AI-50 en AI-80 de locatie weergeven waar de verwachte score respectievelijk 50% en 80% van de maximumscore is.

Item identificatie		Maximum	Schaalwaarde		Typering opgaven		
OPLMnr	Label	Score	AI-50	AI-80	P10	P50	P90
30	1260LK4V	3	0,15	1,10	0	1	1
31	1256LK4V	3	-0,10	0,64	1	1	2
32	1226LK1V	3	-0,25	0,45	1	1	2
33	1227LK1V	3	-0,18	0,35	1	1	2
34	1245LK2V	3	0,13	0,70	0	1	1
35	1255LK2V	3	0,40	1,45	0	0	1
36	1248LK2V	3	0,34	1,00	0	0	1
37	1257LK4V	3	-0,05	0,72	1	1	1
94	1259LK4V	3	-0,08	0,44	1	1	2
95	1246LK2V	3	-0,19	0,47	1	1	2
104	1247LK2V	3	0,31	0,83	0	1	1

Item identificatie		Maximum	Schaalwaarde		Typering opgaven		
105	1231LK1V	3	-0,42	0,36	1	1	2
134	1244LK2V	3	0,13	0,69	0	1	1
135	1225LK4V	3	-0,13	0,42	1	1	2
136	1251LK2V	3	0,32	0,83	0	1	1
177	1252LK2V	3	-0,21	0,94	1	1	1
190	1249LK2V	3	-0,18	0,54	1	1	2
191	1228LK1V	3	-0,19	0,71	1	1	1
192	1253LK2V	3	-0,17	0,55	1	1	2
197	1254LK2V	3	-0,29	0,27	1	2	2

6.4 Schaalwaarden attitude-opgaven (Likert, polytoom gescoord)

Item identificatie		Maximum	Schaalwaarden		Typering opgaven		
OPLMnr	Label	Score	AI-50	AI-80	P10	P50	P90
38	1212LK1A	3	0,20	0,76	0	1	1
39	1214LK1A	3	0,17	0,64	0	1	1
40	1219LK2A	3	0,11	0,54	0	1	2
41	1199LK1A	3	0,00	0,71	1	1	1
42	1223LK2A	3	0,15	0,52	0	1	2
43	1283LK2A	3	-0,15	0,21	1	2	2
44	1243LK1A	3	-0,02	0,54	1	1	2
45	1274LK2A	3	-0,14	0,19	1	2	2
46	1291LK3A	3	-0,12	0,58	1	1	2
47	1292LK3A	3	-0,03	0,61	1	1	1
48	1290LK3A	3	-0,05	0,76	1	1	1
49	1335LK4A	3	-0,38	0,70	1	1	1
50	1337LK4A	3	-0,19	0,47	1	1	2
51	1331LK4A	3	0,43	1,01	0	0	1
52	1314LK3A	3	0,15	1,07	0	1	1
82	1298LK3A	3	0,07	1,09	0	1	1
83	1299LK3A	3	0,12	1,04	0	1	1
84	1336LK4A	3	-0,58	0,05	2	2	2
85	1332LK4A	3	0,10	1,01	0	1	1
86	1285LK2A	3	-0,27	0,31	1	2	2
87	1284LK2A	3	-1,02	0,25	1	2	2
88	1273LK2A	3	0,02	0,99	1	1	1
89	1293LK3A	3	-0,51	0,37	1	1	2
90	1207LK4A	3	-0,20	0,13	1	2	2
91	1203LK4A	3	-0,36	0,27	1	2	2
92	1213LK1A	3	-0,20	0,64	1	1	1
93	1216LK1A	3	0,21	1,66	0	1	1
96	1315LK3A	3	0,66	1,60	0	0	0
97	1197LK2A	3	-0,12	0,36	1	1	2
98	1211LK4A	3	0,34	0,78	0	0	1
99	1220LK2A	3	0,11	0,46	0	1	2
100	1209LK4A	3	0,51	0,96	0	0	1
101	1316LK3A	3	0,44	1,22	0	0	1
102	1240LK1A	3	-0,36	0,13	1	2	2
103	1241LK1A	3	-0,24	0,41	1	1	2
106	1307LK3A	3	0,29	0,88	0	1	1
107	1296LK3A	3	0,10	0,93	0	1	1
108	1297LK3A	3	0,51	1,12	0	0	1

Item identificatie		Maximum	Schaalwaarden		Typering opgaven		
109	1341LK4A	3	-0,01	0,46	1	1	2
110	1339LK4A	3	-0,33	0,09	1	2	2
133	1338LK4A	3	-0,25	0,28	1	2	2
137	1308LK3A	3	0,16	0,76	0	1	1
138	1309LK3A	3	0,24	0,83	0	1	1
139	1198LK2A	3	-0,08	0,31	1	2	2
140	1200LK1A	3	-0,05	0,71	1	1	1
141	1204LK1A	3	-0,26	0,47	1	1	2
142	1221LK2A	3	-0,24	0,16	1	2	2
173	1277LK2A	3	-0,21	0,63	1	1	1
174	1205LK1A	3	-0,28	0,28	1	2	2
175	1217LK1A	3	0,04	0,49	1	1	2
176	1222LK2A	3	0,04	0,43	1	1	2
178	1310LK3A	3	0,08	0,86	0	1	1
179	1333LK4A	3	-0,01	0,63	1	1	1
180	1317LK3A	3	0,19	1,20	0	1	1
189	1334LK4A	3	-0,23	0,71	1	1	1
193	1276LK2A	3	-0,03	0,46	1	1	2
194	1242LK1A	3	-0,31	0,41	1	1	2
195	1206LK1A	3	0,21	1,07	0	1	1
196	1224LK2A	3	0,09	0,86	0	1	1
198	1208LK1A	3	-0,17	0,23	1	2	2
199	1210LK4A	3	-0,07	0,58	1	1	1
200	1218LK1A	3	0,15	0,76	0	1	1
201	1275LK2A	3	0,04	0,45	1	1	2
202	1340LK4A	3	-0,25	0,39	1	1	2

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

jaar-inspectienummer | gratis

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs: www.onderwijsinspectie.nl.

© Inspectie van het Onderwijs | februari 2022